

Директори фірм і банків вже мають далекосяжні обов'язки та відповідальність щодо відповідного закону. Проблема скоріше у виконанні: воно активізувалося лише у зв'язку із фінансовою кризою.

Зміцнення наглядових вимог закону є більш багатообіцяючим. Що стосується ради та банківської структури, то відомі пропозиції включають в себе чіткіше розділення функцій управління і контролю дворівневої ради директорів, створення окремого комітету з ризику в раді або незалежного директора з ризику (CRO), вирішення проблеми комплексної та непрозорої структури банку і всієї групи корпоративного управління як в одному банку, так і в банківській групі.

Зрештою, все залежить від людей. Традиційною мудрістю корпоративного управління компанії є наявність незалежних невиконавчих директорів. Тим не менш, досвід фінансових криз і недавні емпіричні дослідження показують, що кваліфікація і досвід членів ради директорів банку є не менш важливим питанням, якщо не найбільш важливим. Це було продемонстровано, зокрема, в невдачах державних банків. Професіоналізація, безперервна освіта і зовнішня оцінка мають важливе значення для моніторингу і забезпечення банківського нагляду.

Крім того, відповідні та належні тести для керівництва і великих акціонерів банку є корисними. Таким чином, розвиток відповідних стимулів та усунення негативних, зокрема компенсація ради, управління банку та ключових співробітників, викликає занепокоєння. Чисельні обмеження щодо компенсації можуть зберегти гроші платників податків у разі державної допомоги банкам.

Отже, як висновок можна зазначити, що існує низка проблем, які постали перед корпоративним управлінням в посткризовий період і потребують нагального вирішення.

*К. В. Олексенко, аспірантка
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Конкурентне середовище є передумовою для формування ефективної ринкової інфраструктури економіки загалом та банківського сектору зокрема. У зв'язку з транснаціоналізацією, розвитком інформаційних та комунікаційних технологій, диверсифікацією діяльності відбувається загострення конкуренції у банківській системі. Банки ведуть суперництво між собою та з небанківськими установами за дешевші ресурси,

найбільш платоспроможних клієнтів, прибуткові банківські продукти, розширення ринків збуту, вихід на нові території тощо.

Потребує додаткового вивчення питання залежності фінансової стійкості банківської системи від конкурентного середовища. Вважаємо, що фінансово стійка банківська система характеризується платоспроможністю більшості установ, які володіють переважною частиною активів і пасивів системи, причому існує висока ймовірність того, що їх становище не буде погіршуватися у доступному горизонті прогнозування.

Конкуренцію в банківському секторі, на нашу думку, слід розглядати як процес суперництва банківських та небанківських установ, передусім за клієнта, а конкурентне середовище як стан, що сформувався в результаті такої боротьби. Для цілей дослідження ми виділяємо низько- та висококонкурентне середовище.

Існують дві точки зору на забезпечення фінансової стійкості в умовах конкурентного середовища: 1) негативний (висококонкурентне середовище зумовлює зниження ефективності банку, що послаблює фінансову стійкість банківської системи); 2) позитивний (висококонкурентне середовище спричиняє зростання ефективності, що сприяє фінансовій стійкості банківської системи).

Представники негативного підходу наголошують на тому, що висококонкурентне середовище знижує середню маржу, що провокує банки до прийняття надмірних ризиків, тобто збільшення системного ризику. Врешті-решт це призводить до зростання ринкової влади найбільших установ та монополізації ринку. Погіршення платоспроможності навіть частини інституцій може негативно відобразитися на фінансовій стійкості банківської системи. Підтримання низькоконкурентного середовища регуляторними органами дозволяє знижувати вхідні бар'єри на ринок банківських послуг та не призводить до витіснення невеликих гравців, банкрутство яких негативно відображаються на показниках зайнятості, можливості вибору фінансового посередника та результатах діяльності банківської системи.

Послідовники позитивного підходу вказують на те, що висококонкурентне середовище стимулює банки більш ефективно використовувати свої ресурси та удосконалювати продукти, послуги та операції установи, що трансформується у покращення менеджменту та розвиток управління ризиками, що в свою чергу забезпечує фінансову стійкість банківської системи. Низькоконкурентне середовище є умовою для функціонування великої кількості установ з ненадійною системою оцінки ризиків, недостатньою якістю обслуговування клієнтів та необачною політикою кредитування.

Ми підтримуємо позитивний напрямок впливу висококонкурентного середовища на фінансову стійкість банківської системи. Перерозподіл прибутків до більш ефективних фінансових установ є закономірним ринковим процесом. Невеликі банки, які не можуть витримувати характер та інтенсивність суперництва, повинні обирати інноваційні підходи до ведення банківського бізнесу та переходити до спеціалізації на окремих групах клієнтів, продуктах, послугах чи ринках.

*І. О. Охріменко, аспірант
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЛЬНОГО ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО БЕЗКОШТОВНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Безкоштовне надання громадянам базових медико-санітарних послуг у сучасних умовах стає одним із пріоритетних завдань соціальної політики будь-якої держави. Більше того, у 2005 р. Всесвітня асамблея охорони здоров'я у рамках своєї резолюції за номером 58.33 затвердила, що кожна людина повинна мати доступ до медично-санітарних послуг і не повинна відчувати фінансових проблем у результаті звернення за медичною допомогою.

Подібну норму зустрічаємо і в Основному законі України, зокрема ст. 49 Конституції гарантує право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. При цьому згідно з цією статтею “у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно”. Проте на практиці помічаємо зовсім протилежне.

За даними дослідження компанії Research & Branding Group, яке було проведено у 2011 р., лише 27,9 % опитуваних взагалі не сплачували за медичні послуги протягом останнього року, 39,2 % респондентів змушені були сплачувати за медичні послуги при відвідуванні поліклініки, зокрема за огляд, аналізи, процедури тощо. 27,0 % громадян скористувалися на платній основі послугами стоматолога, 14,9 % респондентів сплачували за медичні послуги, пов'язані з госпіталізацією у стаціонарних медичних закладах, 11,9 % оплачували виклик лікаря додому, а 6,4 % – навіть послуги швидкої. Виникає резонне питання про те, чому ігнорується конституційна норма.

Економічний спад у 1990-х роках призвів до суттєвого скорочення обсягів державного фінансування охорони здоров'я. Держава виявилася неспроможною створити достатнє фінансове забезпечення для надання всім громадянам України загального безкоштовного доступу до медичного обслуговування.